

Telegraful Român

Anul 162 • nr. 21-24

1 și 15 iunie 2014

REȚELELE DE SOCIALIZARE ȘI MISIUNEA BISERICII

Hramul Catedralei Mitropolitane din Sibiu

Catedrala Mitropolitană din Sibiu s-a aflat în sărbătoare la praznicul Sfintei Treimi, când sute de credincioși au venit să participe la programul liturgic de la hramul lăcașului de cult. Ca de fiecare dată, la hramul Catedralei din Sibiu, Sfânta Liturghie din această zi a fost oficiată de un sobor de arhieriei, din care au făcut parte Înaltpreasfințitul Laurențiu, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului, Înaltpreasfințitul Irineu, Arhiepiscopul Craiovei și Mitropolitul Olteniei, Preasfințitul Gurie, Episcopul Devei și Hunedoarei, și Preasfințitul Andrei Făgărășanul, Episcopul vicar al Arhiepiscopiei Sibiului. Alături de arhieriei au slujit preoții de la Catedrala Mitropolitană și profesori de la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Sfântul Andrei Șaguna”, între care s-a aflat și Pr. Acad. Prof. Dr. Mircea Păcurariu. Răspunsurile liturgice au fost date de corala „Timotei Popovici” a Catedralei Mitropolitane.

și din toată creația se aude glasul de laudă al Preasfintei Treimi, cum cântăm totdeauna în Sfânta Liturghie: «Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Savaot! Plin este Cerul și pământul de mărirea Lui». De bună seamă că învățătura despre Sfânta Treime este temeiul existenței noastre, iar dacă vorbim despre Cincizecime, nu facem altceva decât să continuăm Învierea Mântuitorului Iisus Hristos și Înălțarea Sa la Ceruri, pentru că toate sunt actualizate prin pogorârea Sfântului Duh, Care prezintă pe Fiul lui Dumnezeu înomenit în noi, oamenii, în Biserica și în viața noastră. De aceea, cultul și rugăciunile noastre sunt în numele Preasfintei Treimi”, a spus IPS Mitropolit Irineu.

La finalul slujbei religioase, IPS Mitropolit Laurențiu le-a mulțumit ierarhilor, preoților și credincioșilor pentru participarea la hramul Catedralei Mitropolitane. Lăcașul de cult, care a trecut de un secol de existență, este un simbol al cetății transilvane, a subliniat ierarhul, o Catedrală dorită foarte mult de românii din Ardeal și de Sfântul Ierarh Andrei Șaguna.

„Lucrarea Preasfintei Treimi se vede încununată și în același timp într-o continuă dezvoltare, spre îndumnezeirea noastră. Suntem participanți la lucrarea sfințitoare care se realizează în Biserică. O Biserică este sfântă dacă dă sfinți și toți membrii, toți credincioșii, au posibilitate lăsată ca un dar de la creație ca să ajungă la asemănarea cu Dumnezeu. Asemănarea cu Dumnezeu este un urcuș continuu, într-o permanentă conlucrare a noastră cu harul dumnezeiesc. Ne împărtășim mereu cu harul lui Dumnezeu prin Sfintele Taine și suntem părtași cu Mântuitorul Iisus Hristos, prin Trupul și Sângele Său, la Sfânta Împărtășanie. Toate acestea, repetându-se, urmărindu-se în viața noastră, ne dau posibilitatea să înaintăm, să urcăm și noi treptele desăvârșirii”, a spus IPS Mitropolit Laurențiu.

Sărbătoarea hramului s-a încheiat cu o procesiune în jurul Catedralei Mitropolitane. Preoții au purtat racla cu moaștele Sfântului Ierarh Andrei Șaguna în timpul procesiunii, alături de icoane și prapuri.

Drd. Ștefan MĂRCULEȚ

Tainic și real în celebrarea euharistică (II)

În sesizarea lucrării tainice a harului, în întâlnirea, în urcușul spre Dumnezeu, omul este ajutat prin *arhitectura locașului bisericesc* și prin *arta iconografică*.

„În Sfânta Sofia totul se ordonează în jurul unei axe centrale, încoronată de maiestatea unei cupole, și exprimă frumusețea într-un mod mai esoteric (mai lăuntric), venind dintr-o adâncime tainică și dintr-o înălțime nelimitată, care coborând peste om îl umple de o pace transcendentă... Prin liniile ei, cupola traduce mișcarea coborâtoare a iubirii dumnezeiești; sfericitatea ei reunește pe toți oamenii în Synaxa, în trupul lui Hristos. Sub cupolă noi ne simțim protejați, scăpați de angoasa pascaliană a spațiilor infinite” [Paul Evdokimov, *L'art de l'icone*, Paris, 1970, p. 125].

Dumnezeu, Care ne privește și ne îmbrățișează din cupolă, este deasupra tuturor, dar le cuprinde pe toate și se află între noi cu iubire personală: „E aproape de toate, este prezent tainic pe Sfânta Masă, și totuși mai presus de toate. E familiar și infinit în taina Lui. E taina care ne înconjoară și ne susține... Nu-L bănuim că ar fi undeva, ci îi simțim îmbrățișarea aici. E Taina văzută și simțită, e Taina care vedem cum ne susține, nu o Taină bănuită. E Taina iubită, nu Taina temută” [Pr. Prof. D. Stăniloae, *Spiritualitate...*, p. 40].

Misterul nevăzutei prezențe a lui Hristos luminează și descoperă toate în biserică. Icoanele, cultul, arhitectura, toate *alcătuiesc o unică teofanie*: ele nu sunt chipuri de privit, ci forma de exprimare a prezenței mântuitoare a Domnului celui răstignit și înviat. În cadrul Sfintei Liturghii întâlnirea tainică cu persoanele reprezentate în icoane este o pregătire spre întâlnirea cu Hristos în Taina Sfintei Euharistii. Dacă Liturghia este celebrare tainică a venirii Domnului printre noi și înaintare cu Hristos, Care ne conduce prin faptele Sale mântuitoare până la prefacerea pâinii și vinului în Trupul și Sângele Lui și la împărtășirea de ele, atunci El și faptele Lui trebuie să domine spațiul principal al locașului bisericesc: „Icoana conduce prin privirea ei cu credință de la vederea prin simțuri la contemplarea spirituală și la întâlnirea tainică cu sfințele persoane și cu faptele mântuitoare reprezentate în ea... Aceasta presupune că *întâlnirea harică* cu cel reprezentat nu este o simplă opinie subiectivă, ci bazată pe o *prezență obiectivă* a celui reprezentat în chip” [H.J. Schultz, *op. cit.*, p. 96].

Icoana este un alt mod de prezență a lui Hristos în ambianța eclesială, prezență arătată plener în celebrarea Sfintei Liturghii. Hristos Domnul, prezent tainic, misterios, printre noi, vrea ca fața însăși pe care a asumat-o să continue a

(continuare în p. 2)

† Dr. LAURENȚIU STREZA,
Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului

„Uniți întru Preasfânta Treime”

Cuvântul de învățătură de la Sfânta Liturghie a fost rostit de IPS Mitropolit Irineu, care a vorbit despre lucrarea Duhului Sfânt în lume, dogma Sfintei Treimi, relațiile dintre Persoanele Sfintei Treimi și rolul lor în opera de mântuire a omenirii.

„Când privim pe Tatăl, Îl vedem pe Fiul! Când privim pe Fiul, Îi vedem pe Tatăl și pe Duhul Sfânt! Deodată ce ne ducem cu mintea la Tatăl, Îi vedem pe toți trei laolaltă, pentru că toți sunt împreună și au aceeași Ființă pe care Tatăl o împărtășește și o dăruiește total Fiului și Duhului Sfânt. Astfel, iubirea Tatălui este în Fiul și în Sfântul Duh, și aceeași iubire se întoarce către Tatăl Ceresc. Și mai cu seamă, pentru noi, oamenii, în chip deosebit și de folos nouă este că Fiul păstrează întotdeauna firea noastră în Sfânta Treime. Așa că Tatăl, când privește pe Fiul, în iubirea Lui, ne vede și pe noi și ne iubește așa cum iubește pe Fiul, iar Duhul Sfânt este Acela care ne îndeamnă pe toți să-L chemăm pe Tatăl: «Avva, Părinte!». Căci Duhul Se roagă în noi cu suspine negrăite, iar pe noi ne face să fim uniți întru Preasfânta Treime. Deci, de la o parte și de la alta a lumii, de la cele văzute și nevăzute, de la cele de dedesubt

Editorial

Pr. Conf. Dr.
CONSTANTIN NECULA

Este tot mai greu să propui texte pentru oamenii maturi, preocupați pentru lectură, atunci cum n-ar fi greu să scrii pentru tineri și copii? Cum să le rupi privirea din albastrul sideral al tabletei, al IPHON-ului sau al computerului, cum să-i desprinzi de albastrul sideral al ecranului pentru a-i ține aproape de Hristos? Aud des astfel de cuvinte, unele rostite cu durere, altele cu pathos, niciunul cu indiferență. Senzația pe care mi-o creează astfel de lamentări este că ne socotim mereu în război cu tinerii și copiii. Ca și cum ar fi dușmanii noștri, ca și cum dacă nu gândesc ca noi sunt judecabili, chiar condamnabili. Un soi de justiție trecută, din studiourile de televiziune, în componenta vieții cotidiene. Ba uneori, resimt mereu această atitudine, îi încolțim cu prezumții de vinovăție, de multe ori gândind în raport numai cu frustrările noastre educaționale. Ori pe ei, pe copiii și tinerii noștri, nu-i mai întrebăm de mult ce cred, cum vor ei să respire educația pe care le-o propunem, cât de atenți suntem la nevoile lor. Semănăm cu toți aceia care se agită în grupuri de dialog social ori în grupușcule de oportuniști de carieră, care ne vorbesc despre ce cred ei despre educația religioasă, iar nu ce cred ei, beneficiarii ei, despre ea. Și aceasta în condițiile în care beneficiem de suficiente experiențe de viață și de o mulțime de informații care ne-ar ajuta să profilăm o soluție pastorală solidă, lipsită de scrupulozități administrative ori funcționărești.

Și anul acesta, din grija lui Dumnezeu, i-am văzut pe copii prin școli și licee. La Sibiu ori Brașov, la Caracal ori Govora, la Râmnicu Sărat ori la Timișoara, copiii se bucură de Hristos, atunci când este prezentat lor cu

sinceritate și drag, cu vocație și competență dialogică, fără ifose profesoriale ieftine, desigur confirmate de diplome și tot soiul de documente doveditoare... Nu de ele se entuziasmează tinerii, nici de scrupule didactice importate pe filierele unei pedagogii false, bune în orice alt context decât al educației religioase. Nu. Ora de religie nu poate fi decât transdisciplinară, în sensul că transcende toate materiile propuse de învățământ, pornind de la un adevăr fundamental: toate materiile care prezintă cu adevărat adevărul științific, pentru că acesta nu poate fi împotriva celui divin. Când este împotriva Lui, știința este pseudoadevăr. I-am întrebat, și nu într-o clasă și nu doar la școală, ci în toate întâlnirile, dacă-i deranjează ora de religie. I-am întrebat dacă au nevoie de îndrumările ei pentru a pricepe mai bine viața și moartea. E limpede că pentru viață e nevoie, dar și mai mare nevoie este, mi-au zis-o ei, pentru a înțelege moartea! Toți filizonii care atacă predarea culturii creștine la școală și propun...nimicul ca materie uită să vorbească tinerilor. Nu, nu cu prietenii, la fel de gingași ca ei în a pricepe cele despre ora de religie, ci cu ei, copiii care se bucură și o socotesc gură de oxigen într-o programă care abundă tocmai în ce vor ei să adauge culturii lor: materialismul nedialectic.

Când ținem să bucurăm copiii, lumina Thaborului nu se poate împiedica de lumina siderală și siderabilă a monitorului de computer. Ei au nevoie de viață ca alternativă. Dar cine le prezintă viața ca atare? Dacă aproximăm adevărurile divine, dacă apocaliptizăm comunicarea, dacă anulăm bucuria cunoașterii în favoarea unui soi de dresare

pentru viitoare multinaționale ori firme de pripas, provocatoare prin politica de publicitate, jalnice prin atitudinea de lipsă de respect pentru angajați. Aici e locul Bisericii. Între monitorul de computer și lumina cea necreată a Tainelor, comunicarea conținuturilor de viață, a conținutului credinței pe care le-o propunem. Nu merge nici cu power point, nici cu AeL, nici cu programe europene... Merge doar cu implicare directă, dialog în grupuri mici, constant susținute prin programe de încheiere a colectivelor de elevi și nu numai. De 1 iunie, la un post de radio național, o fetiță, Cristina, de trei ani, peltică și luminoasă, întrebată ce vrea să fie când va fi mare, a răspuns: „Fericită!”. La ce materie școlară se propune oare vreo arie educațională în care fericirea să fie scop de viață? Simplă, fără construcții ideologice ori structurate materialist. O fericire rostită peltic și cu nădejde.

Între monitor și Muntele Thabor stau copiii noștri. Nici mai buni, nici mai răi decât alții, ai altor generații. Devin în timp plictisiți, ori pățimași ori dependenți de urâtul din jur? Care generație a fost lipsită de astfel de ispite. Înainte de a le stinge monitorul, obsedați de boli și nevroze, isterici la informații și biomorfologii de laborator, oferiți-le un creștinism cald, cordial, viu, bucuros de ei. Nu suntem botezați în zoaiele acrite ale mistificării bucuriei din jur, pline de vedetisme ieftine și de răzbunări media, ci în apa cea vie a Botezului, murind și înviind pentru Hristos Domnul. Trebuie să le-o dovedim. Destinși și responsabili, fără aere de superioritate, atenți nu la formalismele religiosului, ci la sinceritatea trăirii cu Hristos a Tainei Împărăției. Luminată nouă de Thabor!

Tainic și real în celebrarea euharistică (II)

(urmărire din p. 1)

fi cu noi prin icoană; deoarece vrea ca fața Lui însuși să ne vorbească despre prezența Lui reală nevăzută [Olivier Clément, *Le visage interieur*, Paris, 1978, p. 46].

Icoanele intensifică întâlnirea credincioșilor cu Hristos și pun în relief o semnificație largită a evenimentelor mântuitoare.

Aceste câteva elemente „văzute”, prezente în celebrarea liturgică, au menirea de a reliefa dubla funcție a misterului cultic: aceea de a descoperi prin intermediul vizibilului (prin simbol) invizibilul, dar și aceea de a ascunde sub voalul sensibilului o Realitate vie, transcendentă, accesibilă doar prin credință.

Modul lucrării tainice a harului în cult, modul actualizării prezenței lui Hristos, modul împărtășirii credincioșilor din Trupul și Sângele lui Hristos, toate acestea reprezintă valențele *laturii „nevăzute”* a misterului liturgic. Cum este prezent Hristos sacramental? Cum crește prezența Sa pe tot parcursul Sfintei Liturghii? Cum se actualizează ne-sângeros jertfa de pe Cruce? Toate acestea sunt taine, care ies din sfera raționalului și nu sunt accesibile înțelegerii umane decât prin credință.

Hristos Domnul a dorit să ne dăruiască darurile Sale, harul Său, într-un mod accesibil nouă și de aceea a instituit Sfintele Taine, și El a lăsat astfel ca prezența Sa printre oameni, după Cincizecime, să fie vie, reală, personală, obiectivă prin „văzut” și accesibilă prin credință, prezență atât de variată și atât de adaptată necesităților sufletului uman [Pr. Prof. D. Stăniloae, *Spiritualitate...*, p. 81-106, distinge mai multe moduri de prezență a lui Hristos în cult: în jertfa euharistică; în celelalte Taine; în ierurgii și alte slujbe bisericesti (Laude), în rugăciunile și binecuvântările preotului; în cuvântul Sfintei Scripturi citit în biserică; în cuvântul de propovăduire al

preotului; în rugăciunile rostite și cântate de credincioși în cadrul cultului. [A se vedea, de asemenea, la Pr. Prof. Petre Vintilescu, „Sfânta Împărtășanie în spiritualitatea creștină. Deasa sau rara Împărtășanie?”, în *Studii Teologice* (V), 1993, nr. 5-6, p. 385-386 și la Pr. Prof. Dr. Ioan Ică, „Modurile prezenței personale a lui Hristos și a împărtășirii de El în Sfânta Liturghie și spiritualitatea ortodoxă”, în volumul omagial închinat Părintelui Prof. D. Stăniloae: *Persoană și comuniune*, Sibiu, 1993, p. 335-359].

Prezența lui Hristos nu începe în Sfânta Liturghie doar din momentul prefacerii pâinii și vinului în Trupul și Sângele Lui. Din acest moment începe o prezență a Lui ca a Celui ce Se unește cu noi *după* ce Și-a terminat lucrarea Sa mântuitoare și Se află de-a dreapta Tatălui, cu Trupul Său, deplin pnevmatizat, plin de putere dumnezeiască. Dar până la această unire, El ne face oarecum contemporani cu Sine în drumul Său împlinit pe pământ sau Se face oarecum contemporan cu noi în acest drum străbătut de El. Această împreună călătorie cu noi are în ea o anumită tainică realitate [Pr. Prof. D. Stăniloae, *Spiritualitate...*, p. 111].

Aceasta este ideea cea mare a școlii din Antiohia: Sfânta Liturghie este actualizare a prezenței lui Hristos, dar „icoană”, „chip”, imagine a întregii iconomii a mântuirii. Nicolae Cabasila afirmă că rugăciunile, cântările, citirile, pe de o parte ne sfințesc prin puterea ce o au, prin mijlocirea harului, pe de altă parte, ele ne sfințesc „și prin aceea că în ele noi vedem cu închipuirea pe Hristos, lucrarea și patimile Lui pentru noi... Atât în cântări, cât și în citiri și în întreg ritualul liturgic este simbolizată întreaga lucrare izbăvitoare a Mântuitorului” [N. Cabasila, *Tâlcuirea Sfintei Liturghii*, trad. rom. de Pr. Prof. Dr. Ene Braniște, București, 1989, p. 28. Un excelent comentariu al acestei lucrări se găsește tot la Pr. Prof. Dr. Ene Braniște, *Explicarea Sfintei Liturghii după Nicolae Cabasila*, București, 1943. H.J. Schultz, vorbind despre caracterul acesta iconic (Bildcharakter) al Sfintei Liturghii,

arată că „Theoria (contemplarea) descoperă în Liturghie opera de mântuire sub reprezentare sacramentală, dar această operă îndumnezeitoare real, ontologic, obiectiv, dar și subiectiv prin contemplare vizuală, afectivă și intelectuală”, *op. cit.*, p. 38-39].

După ce Hristos a împlinit iconomia cea dumnezeiască a mântuirii noastre, toate actele Sale îndumnezeitoare sunt concentrate în Persoana Sa. Prin amintirea lor, prin invocarea Persoanei, ele devin într-un anumit mod prezente simbolic în întreg ritualul. Proscomidia este, deci, nu numai o pregătire a darurilor ce vor fi prefăcute în jertfa lui Hristos, ci și o anumită pro-aducere sau pro-prezență a lui Hristos cel jertfit și înviat [Pr. Prof. D. Stăniloae, *Spiritualitate...*, p. 112].

Dacă simpla rugăciune către Hristos ne pune într-un fel în legătură cu El, cu atât mai mult actele Proscomidiei, numită „chip” și „icoană” a lui Hristos. Astfel, Proscomidia, care se săvârșește de preot în afară de vederea comunității, îl reprezintă în „icoană” pe Hristos înainte de ieșirea în lume, dar îl reprezintă și pe Hristos Care își re trăiește nașterea și viața Sa retrasă în vederea actualizării între noi a Jertfei Sale. Actele trecutului se concentrează în El, nu se pierd în timp; în Hristos cel etern este lucrător trecutul („iconizat” în ritual), prezentul (actualizat prin ritual) și viitorul (prefigurată prin tipuri și simboluri). În Sfânta Liturghie totul este prezent: în pregătirea Agnețului, ca și chip al lui Hristos, Care Se naște și Se răstignește, nu se arată numai viața necunoscută a Domnului dinainte de ieșirea la propovăduire, adică nu ne indică doar această perioadă, ci se arată și *caracterul actual* al acestei perioade. Toată Sfânta Liturghie nu e numai o iconizare a faptelor mântuitoare ale lui Hristos din trecut, ci și o prezență din ce în ce mai sporită, culminând în prefacere, a lui Hristos lucrător acum [Ibidem, p. 113].

(va urma)

LITURGHIE • PASTORAȚIE • MĂRTURISIRE

Î.P.S. Dr. LAURENȚIU STREZA, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului

Joi, 1 mai. Î.P.S. Sa a participat, la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna”, la manifestările prilejuite de sărbătoarea revederii de 10 ani a absolvenților promoției 2000-2004. A adresat celor prezenți un cuvânt de binecuvântare.

Vineri, 2 mai. A oficiat în Catedrala Mitropolitană din Sibiu, slujba înmormântării Părintelui Ezechiel Oancea, fost consilier economic al Arhiepiscopiei Sibiului. A adresat celor prezenți un cuvânt de învățătură.

Sâmbătă, 3 mai. A făcut o vizită la Mănăstirea Brâncoveanu-Sâmbăta de Sus, jud. Brașov.

Duminică, 4 mai. A slujit Sfânta Liturghie și a adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură la Biserica „Sfânta Cuvioasă Parascheva” din localitatea Slimnic, Protopopiatul Sibiu. A oficiat slujba de sfințire a iconostasului bisericii parohiale. La sfârșitul slujbei, l-a hirotesit *iconom stavrofor* pe P.C. paroh George Cosmin Piț, pe Părintele Leonardo Emilian Mihăilescu l-a hirotesit *iconom*, iar principalilor ctitori și binefăcători le-a acordat acte de cinstire.

Luni, 5 mai. A avut program de audiențe și lucrări de birou. A participat, la Copșa Mică, la manifestarea prilejuită de dezvelirea bustului Majestății Sale Regele Mihai I al României, amplasat în fața Primăriei din localitate.

Martți, 6 mai. A predat cursuri de Teologie Liturgică la Facultatea de Teologie din Sibiu. În aceeași zi, a participat la Simpozionul Internațional „Euharistie și Martiriu. De la vechile catacombe la închisorile comuniste”, desfășurat la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Alba Iulia. În cadrul lucrărilor acestui simpozion, Î.P.S. Sa a primit din partea Universității „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia titlul de *doctor honoris causa*. Î.P.S. Sa a susținut prelegerea „Învierea lui Hristos și chemarea noastră la Masa Împărăției”.

Miercuri, 7 mai. A prezidat ședința Permanenței Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului.

Joi, 8 mai. A avut program de lucru la cabinet.

Vineri, 9 mai. A participat, la Cercul Militar din Sibiu, la manifestările prilejuite de serbarea Zilei Europei și a Zilei Independenței de Stat a României. A oficiat o slujbă de pomenire a eroilor neamului și a adresat celor prezenți un cuvânt de binecuvântare.

Sâmbătă, 10 mai. Împreună cu P.S. Paisie Lugojanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Timișoarei, Î.P.S. Sa a slujit Sfânta Liturghie și a adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură la Biserica „Nașterea Maicii Domnului” a Parohiei Timișoara-Iosefin. Cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, Î.P.S. Sa a dăruit acestei parohii o părticică din moaștele Sf. Ierarh Andrei, Mitropolitul Transilvaniei. În aceeași zi, s-a întâlnit la Reședința mitropolitană din Timișoara cu Înaltpreasfințitul Părinte Nicolae, Mitropolitul Banatului.

Duminică, 11 mai. Cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, Î.P.S. Sa, împreună cu Înaltpreasfințitul Părinte Calinic, Arhiepiscopul Argeșului și Muscelului, cu Preasfințitul Părinte Siluan, Episcopul român din Ungaria, cu Preasfințitul Macarie, Episcopul Europei de Nord, și cu un mare sobor de preoți și diaconi, a slujit Sfânta Liturghie la Biserica „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din localitatea Săn-Mihai, Protopopiatul Alibunar, Banatul Sârbesc, Voivodina. A oficiat slujba de sfințire a picturii bisericii și a dăruit acestei parohii o părticică din moaștele Sf. Andrei Șaguna, Mitropolitul Transilvaniei.

Luni, 12 mai. A avut program de audiențe și lucrări de birou. A prezidat ședința Permanenței Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului.

Martți, 13 mai. A predat cursuri de Teologie Liturgică la Facultatea de Teologie din Sibiu. A participat, în Aula „Mitropolit Ioan Mețianu” a Facultății de Teologie din Sibiu, la al 5-lea Colocviu Național de Teologie Dogmatică, intitulat „Darul unității Bisericii și a lumii. Implicații teologice-dogmatice și culturale”.

Miercuri, 14 mai. A vizitat șantierul de lucrări de la Schitul Bazna, jud. Sibiu.

Joi, 15 mai. A avut program de lucru la cabinet. A participat, în Piața Mare din Sibiu, la festivitatea de închidere a anului universitar. Cu acest prilej, a adresat studenților prezenți un cuvânt de binecuvântare.

Vineri, 16 mai. A participat, în Aula Magna a Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, la festivitatea decernării titlului de *doctor honoris causa* domnului Prof.

Univ. Dr. Ioan Aurel Pop, rectorul Universității „Babeș Bolyai” din Cluj-Napoca. Evenimentul a avut loc în cadrul manifestărilor dedicate împlinirii a 45 de ani de activitate neîntreruptă a Universității sibiene.

Duminică, 18 mai. A oficiat slujba de sfințire a Bisericii „Sfântul Ioan Botezătorul” din localitatea Loamneș, Protopopiatul Săliște. A slujit Sfânta Liturghie și a adresat credincioșilor prezenți un cuvânt de învățătură. La sfârșitul slujbei, l-a hirotesit întru *iconom stavrofor* pe P.C. Pr. paroh Ioan Fara, iar principalilor ctitori și binefăcători le-a acordat acte de cinstire.

Luni, 19 mai. A avut program de audiențe și lucrări de birou.

Martți, 20 mai. A predat cursuri de Teologie Liturgică la Facultatea de Teologie din Sibiu. A prezidat ședința Permanenței Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului.

Miercuri, 21 mai – Sărbătoarea Sf. Împărați Constantin și Elena. A participat la sărbătoarea hramului Catedralei Patriarhale „Sfinții Împărați Constantin și Elena”.

Joi, 22 mai. A participat la ședința Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

Vineri, 23 mai. A examinat la Teologie Liturgică studenții anului IV de la Facultatea de Teologie din Sibiu.

Duminică, 25 mai. Î.P.S. Sa a binecuvântat lucrările de renovare de la Biserica „Sf. Împ. Constantin și Elena” din parohia Poiana Mărului II, județul Brașov, filia „Între Vâi”. A slujit Sfânta Liturghie și a adresat credincioșilor prezenți un cuvânt de învățătură. La sfârșitul slujbei, l-a hirotesit întru *iconom stavrofor* pe Părintele Ștefan Spârchez de la Parohia Holbav, Protopopiatul Bran-Zărnești, și a acordat distincția bisericească „Crucea Șaguniană” părintelui Ion Manea de la Parohia Tohanu Nou, Protopopiatul Bran-Zărnești.

Luni, 26 mai. În cadrul manifestărilor prilejuite de împlinirea celor 300 de ani de la martirajul marelui voievod Constantin Brâncoveanu, Î.P.S. Sa a fost prezent la Biserica „Sfântul Nicolae” din Șcheii Brașovului, unde a oficiat un „Te Deum” împreună cu un sobor de preoți din Protopopiatele Brașov, Săcele și Bran-Zărnești. Au fost prezente autorități locale și dl Alexandru Surdu, vicepreședintele Academiei Române. A adresat celor prezenți un cuvânt de binecuvântare și a inaugurat expoziția permanentă „Sfântul Constantin Brâncoveanu și Brașovul”.

Martți, 27 mai. A participat, la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu, la manifestările prilejuite de sărbătoarea revederii de 20 de ani a absolvenților promoției 1990-1994. A adresat tuturor celor prezenți un cuvânt de binecuvântare. A participat la deschiderea lucrărilor Simpozionului Internațional „A face misiune după modelul lui Hristos”, organizat de către Facultatea de Teologie din Sibiu, adresând celor prezenți un cuvânt de învățătură.

Miercuri, 28 mai. A prezidat ședința Permanenței Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului.

Joi, 29 mai – Praznicul Înălțării Domnului. A oficiat slujba de sfințire a bisericii Mănăstirii „Înălțarea Domnului” din localitatea Veștem, jud. Sibiu. A slujit Sfânta Liturghie și a adresat credincioșilor prezenți un cuvânt de binecuvântare. La sfârșitul slujbei, Î.P.S. Sa a acordat distincția „Crucea Șaguniană pentru mireni” domnului Ioan Daniel Maricuța, primarul comunei Șelimbăr, în semn de apreciere pentru implicarea în ridicarea acestei biserici și a altor lăcașuri de cult de pe raza localității menționate, precum și acte de cinstire pentru principalii ctitori și binefăcători.

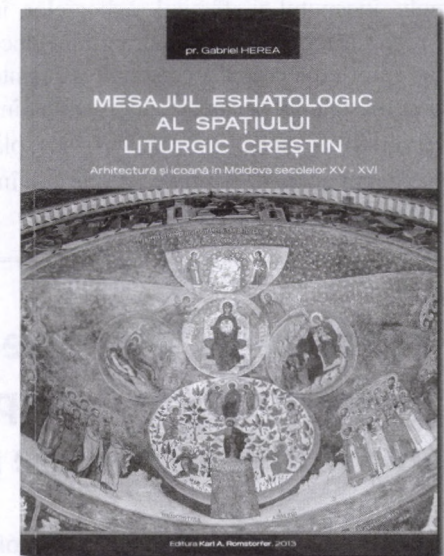
Vineri, 30 mai. A avut program de lucru la cabinet.

Pr. Dr. Cristian VAIDA

TEOLOGIE ȘI SPIRITUALITATE ORTODOXĂ

În urmă cu ceva vreme am participat, la Muzeul „Brukenthal” din Sibiu, la lansarea cărții Părintelui Gabriel Herea, referitoare la *Mesajul eshatologic al spațiului liturgic creștin. Arhitectură și icoană în Moldova secolelor XV-XVI*.

Lucrarea lansată atunci reprezintă teza de doctorat a autorului, susținută în cadrul Facultății de Arte Plastice și Design a Universității „George Enescu” din Iași. Autorul încearcă în această lucrare să ofere o sinteză teologică și artistică, ce își găsește expresia în însăși creația arhitecturală și picturală a spațiului liturgic. Tocmai pentru o mai bună înțelegere a temei abordate, lucrarea dedică primul capitol clasificării unor noțiuni de hermeneutică ale elementelor plastice simbolice, subliniind influențele reciproce dintre cultura creștină scrisă și manifestarea ei plastică. Astfel, în capitolul

de deschidere, intitulat „Hermeneutica simbolului în icoana de tradiție bizantină”, autorul se referă prin termenul „icoană” la toate formele de exprimare ale imaginii sacre și începe cu analizarea echilibrului existent în culturile iudaică și creștină între cuvânt și imagine. Abordarea autorului este una profundă, propunând ca instrumentar teoretic pentru analiza imaginii plastice-icone reguli întâlnite și în hermeneutica biblică. Astfel, prima parte a lucrării pune alături argumente biblice, liturgice și patristice cu elemente teoretice ale hermeneuticii simbolului. Trebuie spus că icoana și cântarea încetează să mai fie arte în sensul unei autoafirmări, ele devenind teofanii care vorbesc despre universul transfigurat al vieții viitoare, de care omul se poate împărtăși încă din lumea aceasta. Autorul lucrării de față arată că, asemenea textului biblic, compozițiile plastice dețin patru niveluri semantice, putând fi interpretate din punct de vedere literal, tropologic-moralizator, alegoric și anagogico-eschatologic.

Partea a doua a lucrării analizează arhitectura moldovenească și pictura murală din perspectiva existenței unor idei teologice generatoare de soluții arhitectonice și plastice în arta creștină. Foarte interesant este faptul că autorul arată că, recunoscând în spațiul raiului și în timpul îngerilor finalitatea naturală a existenței create de Dumnezeu, moldovenii își construiau spațiul liturgic după regula revelată de Dumnezeu prin Moise, David, Solomon și Iezechiel.

Partea a treia a lucrării este dedicată analizării iconografiei biruinței creștine, aici fiind studiate reprezentările moldave ale icoanelor ce reprezintă biruințele lui Hristos, urmate de reprezentările „celor ce își iau biruința din biruința lui Hristos: Maica Domnului, îngerii, mucenicii, credincioșii, cuvioșii și ctitorii”. Ultima parte a lucrării este dedicată analizării surselor liturgice, biblice și patristice care au influențat simbolul și metafora plastică existente în icoană.

Ne bucurăm de apariția acestei lucrări, care, iată, vine să ne arate dintr-o perspectivă interdisciplinară valoarea reprezentării artistice a diferitelor scene din pictura moldavă.

Mitropolitul Laurențiu

Despre nimic-ul cel părelnic de a fi sau ceva-ceva despre „rețele” și „socializare”

Este greu să scrii despre nimic – sau foarte ușor... Când numărul sau cantitatea (văzută) contează – de voturi, rating, ranking etc. – cu un număr suficient de „pro”, într-o mare mare de abțineri „turmentate”, se poate fabrica sau provoca orice, inclusiv vreo nenorocire – din fericire, doar pentru moment, sau pentru momentul istoric respectiv –, chiar dacă este vorba despre vreun război mai local sau mai mondial, văzut sau nevăzut.

Pe de altă parte și „din păcate”, la momentul respectiv nu este de „bon ton” sau „politic corect” să vorbești contra acelei (mari) majorități care este atrasă în capcana respectivului moment nefericit, iar după trecerea (sau „ostenirea”) nenorocirii cu pricina, de obicei „mulți viteji se arată” și este iarăși de altfel de „bon ton” și „politic corect” să vorbești împotriva a ceea ce mai înainte era „de bine”. A se vedea, spre exemplu, începutul și sfârșitul războaielor, începutul și sfârșitul regimurilor sau mandatelor politice, începutul și sfârșitul datoriilor („pe credit”) personale sau (inter)naționale, începutul și sfârșitul păcatelor sau păcatului în general, care, după o vorbă mai veche, „intră răsând și iese plângând”.

Pentru a ne mai apropia puțin de „rețele”, și înainte de a ajunge la „socializare”, ar putea fi necesară o picătură

de teologie în legătură cu tehnica/metodologia înșelăciunii (referința explicită fiind Fac.3). Dacă omul a fost făcut din țărâna văzută și prin suflarea dumnezeiască, nevăzută (conform Fac. 2,7), apoi înșelarea dintotdeauna a funcționat prin „orbirea” părții nevăzute cu ajutorul celei văzute, după principiul tuturor scamatoriilor: privește încoace, ca să poți fi păcălit acolo unde nu te uiți, sau, altfel spus și aplicat la structura antropologică (a omului), dacă omul privește (sau de fapt își îndreaptă și își concentrează atenția, nu numai psihologic vorbind, ci chiar spiritual) doar spre partea cea văzută și trecătoare, spre partea mai slabă, deoarece ea are ființă pentru om prin cea tare, cea duhovnicească, cea „nevăzută” simțial, atunci în partea spre care omul stă (duhovnicește vorbind) cu spatele se poate întâmpla orice și mai ales lucruri grave, primejdioase, până să mai prindă omul „de veste”... Și cam așa s-au petrecut lucrurile, pare-se, mereu și mereu, de-a lungul istoriei omului după cădere, pe partea spirituală a amăgirii, pentru că în ceea ce privește „decorul” văzut,

(continuare în p. 5)

Pr. Vasile GRĂJDIAN

#Facebook, #blogger și #twitter, să fie oare acestea componente indispensabile în ecuația pastorală contemporană cu soluție paulină de „a te face tuturor toate”?

Suntem mai mulți ca niciodată în istorie. În pofida dezvoltării explozive a mijloacelor de comunicare, câți dintre noi nu ne găsim oare însingurați și fără repere, într-o poziție de izolare într-o pădure fără de sfârșit de oameni percepuți ca decor de fundal al propriei existențe? Iată o identificare actuală a profilului de așteptători ai Păstorului celui bun, ieșit în contemporaneitate în căutarea mioarelor celor rătăcite de turmă. Întru Care comuniune înseamnă plinătate de prezență și de împărtășire de viață și nicidecum simplu schimb de informații.

Pastoral, întâlnirea cu aproapele rătăcit în meandrele îndepărtărilor de Dumnezeu de tot felul ne este un imperativ al iubirii întru Hristos. Apare legitimă întrebarea: se îndreaptă oare Hristos întâi de toate în direcția VIP-urilor de tot felul de astăzi, construite, iată, și prin rețelele de socializare, sau mai curând a nesemnificativilor care odrăslesc în lăuntru lor lacrima smereniei neprefăcute (deseori rămași neconectați on-line, ci doar la cer)? Cu toate acestea, realitatea omului este infinit misterioasă: acolo unde nu te-ai aștepta, poate odrăsli viață. A fi deci următor lui Hristos, cu fiecare întâlnire în parte, fie ea on-line sau nu, cere discernământ duhovnicesc. Și, așa spune, acea doză de îndrăzneală proprie sfinților de a fi creștin pe propria ta cale, creator. Dacă este viu să intri în canale după aulolaci, pentru că au nevoie de Dumnezeu, este viu și să te adâncești în canalele de comunicare media de azi pentru a vedea cum trăiesc cei care se descurcă, spun ei, și fără Dumnezeu. Că sunt aceștia VIP-urile zilei ori alții, veritabili anonimi.

Într-o lume ale cărei culturi recente au îmbrățișat cu frenezie conceptul de *blogging*, prin care ai posibilitatea să alimentezi păruta ta centralitate în viața altora cu postări de articole care îți confortează statutul de persoană semnificativă în ochii lor, respectiv varianta derivată de microblogging care este *twitterul*, prin care porți cu viteză de neimaginat altădată frânturi de sentiment și de trăire și de impresii către cei care vor să te urmărească, și respectiv de *facebook*, prin care devii rotiță într-un sistem gândit să te ofere ca imagine și să te promovezi, unde încap logica evanghelică a smeritului loc în lume prin care în relația lăuntrică cu Dumnezeu apropii mântuirea de tine și de mii în jurul tău? Doar această logică odrăsește întâlnirea vie, duhovnicească, vindecătoare, cu aproapele în nevoie. A intra deci în aceste canale nu se poate face oricum, este

nevoie de forță duhovnicească de a nu fi în duhul lor, ci în duhul lui Hristos. *Departa de mine a nega eficiența rețelilor sociale la nivel informațional*. Nu ne miră într-o lume în care a avea informație sau a o transmite sau a ținti un potențial client prin ceea ce știi despre el înseamnă putere. Le putem folosi deci pentru a transmite informații cu viteza lumii de azi. *Problema acestor rețele se pune însă întâi de toate la nivel de duh*. Care este duhul care animă o astfel de întreprindere de comunicare din partea utilizatorului? Care sunt exigențele mediilor în care interacționezi cu ceilalți pe internet? În ce măsură această comunicare este neutră la nivel existențial (acolo unde se poate construi veșnicia fericită a omului) sau dimpotrivă, prin compromisiurile la care te obligă, înseamnă pierdere cu impact către propria veșnicie? Poate fi ea și câștigătoare? Se poate transmite prin aceste rețele nu numai informație, cât și duh de viață?

Pentru un om care începe să guste cu intensitate viața Bisericii, și care caută a se pune la adăpost prin propria-i trăire și ascultare de duhovnic de smintelile lumii în care trăiește, mediul virtual constituie potențial un mijloc de a te întâlni cu aproapele în nevoie. Un aproape care nu are neapărat aceleași căutări. Iată o mărturie în acest sens: „am ezitat o vreme înainte de a crea un profil Facebook [...] Mi-am spus că oamenii care sunt pe Facebook (o mare parte) sunt mult mai interesați de lucruri lumești decât de credință. A fi pe Facebook înseamnă a investi mult pentru a obține prea puțin: a pierde ore întregi săptămânal pentru a citi publicații și a vedea poze care adesea stârnesc fel de fel de trăiri ne-duhovnicești (râvnă, invidie, dorință de cele materiale, etc). Știi tot ce fac *ceilalți* (mai precis, ce vor ei să știi). Ieșind deci de *acolo*, din lumea Facebook, devii mult mai angoasat *aici*, în lumea reală: nu ai cât au *ceilalți*, nu ești unde sunt *ceilalți*, nu faci ce fac *ceilalți* etc. Referința fiind întotdeauna *celălalt*, nu este loc și timp de relație cu Domnul. Fugim de divinitate, pentru că raportându-ne la aceasta, ne vedem păcatele, eșecurile. Or, Facebook este o vitrină în care expunem doar ce vrem noi să vadă *ceilalți*, o lume în care îți poți controla *imaginea*, în care poți *da înapoi* pentru a-ți corecta trecutul. O lume în opoziție cu lumea *de aici*, unde trecutul nu poate fi șters, iar pentru păcate nu este suficient să dai *delete*, ci trebuie

(continuare în p. 6)

ECUMENICA

Atacul de la Muzeul Evreiesc din Bruxelles din 24 mai condamnat de comunitatea ecumenică. Consiliul Mondial al Bisericii (CMB), Conferința Bisericilor Europene, Biserica Protestantă Unită din Belgia sunt doar câteva instituții care au condamnat atacul și au cerut autorităților belgiene să-și intensifice eforturile pentru a-i aduce pe cei vinovați în fața instanței. „Acest atac brutal asupra vizitatorilor unui muzeu care arătau cinstea poporului evreu și istoriei lor reflectă creșterea înspăimântătoare și inacceptabilă a intoleranței și violenței împotriva minorităților din Europa”, afirmă declarația CMB. Atacul executat de un bărbat înarmat s-a soldat cu moartea a trei persoane, dintre care doi cetățeni israelieni. Între timp a fost arestat în Franța, la Marseille, un bărbat de 29 de ani care a petrecut o vreme între jihadiști în Siria și care, într-un mesaj video, a făcut referire la atacul terorist din Bruxelles.

O femeie creștină din Sudan condamnată la 100 de lovituri și la pedeapsa cu moartea prin spânzurare va fi eliberată, a anunțat la 1 iunie un oficial sudanez. Meriam Ibrahim de 27 de ani, gravidă în luna a opta, a fost condamnată la moarte pentru „vina” de a se fi căsătorit cu un bărbat creștin și de a fi părăsit islamul în favoarea creștinismului. Căsătoria cu un bărbat creștin a fost considerată adulter, de aceea a fost condamnată la 100 de lovituri, iar pentru apostazie a fost condamnată la moarte. Născută dintr-o mamă creștină etiopiană, Meriam și-a declarat apartenența la creștinism, în vreme ce pentru legea sudaneză ea este musulmană, de vreme ce s-a născut dintr-un tată musulman. Sentința a scandalizat comunitatea internațională care a protestat împotriva deciziei. Consiliul Mondial al Bisericilor și Conferința Bisericilor Europene au trimis de asemenea scrisori autorităților sudaneze cerând suspendarea pedepsei cu moartea. În timpul detenției, Meriam a dat naștere unei fețe. Se pare că pentru a scăpa de spânzurare, Meriam a trebuit să „revină” la islam. Cazul tinerei Meriam a re-deschis discuțiile în jurul problemei apostaziei. În vreme ce în mai multe state democratice schimbarea religiei este posibilă fără niciun fel de problemă, în virtutea libertății de conștiință, în mai multe țări islamice părăsirea religiei musulmane este pedepsită prin lege. Sudanul este o țară majoritar musulmană, unde legea islamică a devenit lege a țării din anii '80. În 2011 partea de sud a țării, cu majoritate creștină, s-a desprins, formând Sudanul de Sud.

Catolicosul Basilio Marthoma Didymus I al Bisericii Ortodoxe Siriene Malankara din India a trecut la cele veșnice la 26 mai a.c. și a fost îngropat, la 28 mai, în mănăstirea Muntele Taborului din Pathanapuram, Kerala, India. Catolicosul Didymus I s-a retras de bunăvoie din scaunul de catolicos în 2010 și trăia retras la mănăstire. El a fost cel de-al șaptelea catolicos al Bisericii Ortodoxe Siriene Malankara (31 oct. 2005 – 31 oct. 2010) de la obținerea autocefaliei în 1912 și cel de-al doisprezecelea mitropolit al acestei biserici de la refacerea legăturilor canonice ale acestei Biserici cu Patriarhia Ortodoxă Siriană a Antiohiei în 1653. Biserica Ortodoxă Siriană Malankara din India se consideră a fi întemeiată de Sfântul Apostol Toma. După apariția islamului, legăturile creștinilor din India cu restul lumii creștine au fost întrerupte. Au fost redate în mod constant abia după sosirea colonizatorilor portughezi care au fost surprinși să găsească creștini în această parte a lumii, dar pe care au încercat să-i catolicizeze. Pentru a-și păstra vechea lor identitate, creștinii din India au scris Patriarhului Antiohiei, iar cel care a răspuns a fost cel sirian ortodox (necalcedonian). În acest mod, creștinii din India au devenit necalcedonieni, iar numele de „sirian” se explică prin legătura puternică cu Patriarhia Ortodoxă Siriană a Antiohiei, precum și prin faptul că în cult folosesc limba siriacă. În secolul XIX, în cadrul acestei Biserici s-a născut o mișcare de reformă: Biblia și cărțile de cult au fost traduse în limba locală *malayalam* și au fost introduse și alte reforme de factură protestantă, precum simplificarea regulilor legate de post etc. Cei care au acceptat aceste schimbări au format Biserica Ortodoxă Siriană Mar Thoma din Malabar care, astăzi, are în jur de 1 milion de credincioși. Până în 1912 creștinii ortodocși orientali din India au aparținut de Patriarhia Ortodoxă Siriană a Antiohiei. În 1912 o parte dintre ei au format o Patriarhie autonomă și autocefală numită Biserica Ortodoxă Siriană Malankara, care, astăzi, are în jur de 2 milioane de credincioși. Alții au rămas mai departe în cadrul unui catolicosat autonom care aparține de Patriarhia Ortodoxă Siriană a Antiohiei. Actualul patriarh al Bisericii Ortodoxe Siriene Malankara este Basilio Marthoma Paulose II. Sediul său este în orașul Kottayam din provincia Kerala din India, unde se află și unul din cele două seminarii teologice ale acestei Biserici.

Rubrică realizată de
Pr. Lect. Dr. Daniel BUDA, Sibiu/Geneva

Despre nimic-ul cel părelnic de a fi sau ceva-ceva despre „rețele” și „socializare”

(urmare din p. 4)

simțual, acesta a fost mereu înnoit pentru „a lua ochii” iarăși și iarăși.

Între „meșteșugurile” minciunii sau înșelătoriei se numără și acela de a reduce partea nevăzută la cea văzută, oarecum precum ispita Sfântului Apostol Toma de a reduce credința în Mântuire (și în Dumnezeu Mântuitor) la vederea și pipăirea (Ioan 20, 25) Celui ce este nemăsurat, dincolo de existența în clipele trecătoare ale acestei lumi, dar Care, totodată, S-a arătat chiar de la începuturi în însăși Creația și existența acestei lumi, atât cât aceasta poate cuprinde din necuprinsul dumnezeiesc și „la plinirea vremii” S-a arătat în istoria lumii în chip cu totul lămurit.

Dar „arta” pretenției „explicării” prin reducere și „traducere” a lumii nevăzute, spirituale, în cele ale lumii văzute s-a perfecționat uneori nesănătos de mult și totodată pervers – printre altele „creând” sau modelând un alt fel de „nevăzut”, prin ascunderea (mincinoasă, desigur) în spatele unui lucru foarte văzut a unui alt lucru văzut, dar care, fiind „secret”, este oarecum „nevăzut” (rămânând însă mai departe în domeniul „văzut”); aici este deosebirea între *Taina* dumnezeiască, nesfârșită în descoperirea sa și *secretul* omenesc/lumesc, care odată descoperit, oricât ar fi el de ocult, nu mai este deloc „tainic”.

Pentru a ne apropia și mai mult de starea actuală a „rețelor”, inclusiv cele „de socializare”, poate fi interesantă și încercarea de prefacere (istorică și lumească) a unei Descoperiri dumnezeiești într-un lucru „de larg consum”, precum procesarea (istorică) a Bunei Vestiri a Mântuirii și Împărăției spre stadiul de informație doar informatică – ce face atingere uneori și de „rețelele” sau „serviciile” mai mult sau mai puțin publice „de informații”, menite să „servească”, desigur (conform numelui atribuit lor), și care utilizează și ele mijloace informatice.

Astfel, paradigma evanghelică ni-L arată pe Mântuitorul nostru Iisus Hristos *vorbind* oamenilor, ucenicilor Săi sau mulțimilor, la modul *oral*, prin viu grai, uneori tâlcuind cuvintele Sale mai dificile, cum sunt unele dintre pildele și parabolele Sale (a se vedea tâlcuirea pildei semănătorului la Mat. 13, 18-23) sau luminând unele realități mai „văzute”, istorice, precum starea cărturarilor și a fariseilor (Mat. 23), cine era Sfântul Ioan Botezătorul (Luca 7, 24-35) sau viitorul cetății Ierusalimului și a templului său și chiar a lumii (Mat. 24). „Litera (care) ucide” încă nu putea să înlocuiască „Duhul (care) face viu” (2 Cor. 3, 6).

Apoi însă, în următoarele secole, odată cu apariția *manuscriselor* de factură nou-testamentară, a durat ceva timp până când Biserica să hotărască, sub inspirația Duhului Sfânt și prin glasul Sfinților și al Sinoadelor sale, care dintre respectivele scrieri sunt *canonice* (sau corecte, într-un sens mai special, teologic și bisericesc) și care apocrif. Pentru că „scriitorii” și „tâlcuitorii” s-au înmulțit, iar după modelul celui rău, „tatăl minciunii”, care încă în Rai „tâlcuise” (mincinos) primilor oameni Cuvântul dumnezeiesc („Dumnezeu a zis El, oare...?” – Fac. 3, 1), ereticii au scris și ei de-a lungul celor două milenii de creștinism multe „litere”, menite însă doar să ucidă sufletele și fără a putea cuprinde, cât de cât, Cuvântul lui Dumnezeu.

Manuscrisele, ca niște „epistole” scrise unor oameni care nu mai sunt de față pentru a le putea vorbi „gură către gură” (1 Ioan 12), constituiau deja pentru această situație un fel de (re)medii, niște „mijloace” doar materiale spre oarecare comunicare. Situația a devenit și mai complicată odată cu apariția *tiparului*, ciudat de sincronă cu prăbușirea Imperiului Bizantin (creștin și ortodox) și pregătirea în Apus a Reformei. „Litera” se înmulțește de acum exponențial, mecanic, industrial și inevitabil tot mai *impersonal*, devenind un prim „mediu de mas(s)ă” (mass-medii). „Cititorii” se înmulțesc și ei, prin alfabetizarea tot „de masă”, „vulgarizatoare” și democratică, dar fiecare începe să „înțeleagă” litera (să și-o tâlcuiască?) doar *individual*, după mintea proprie și tot mai închis în labirintul imaginației (rupte de Real) și în singurătatea individuală sau „de grup”. În mod corespunzător noii situații „mentale” (dar tot mai puțin spirituale) apar tot mai multe „biserici” sau simple „de-nominațiuni” reformat(oar)e, un fel de

„rețele de socializare” avant la lettre – apropo de „lettre”, în limba franceză, poate ca o ironie profetică, „scrisoarea” este omonimă cu „litera”.

Secolul al XVIII-lea, „al luminilor”, duce mai departe „progresul” tehnicii mecanice, mașina cu aburi deschizând drumul aparatelor electrice în secolul al XIX-lea, pentru ca în secolul al XX-lea dispozitivele deja electronice să contribuie la structurarea unui nou „analfabetism” mediatic și informatic, dar avându-și rădăcinile în *litera* alfabetică și, mai ales, *numerică*. Aparent (doar aparent), litera face loc unei noi „realități”, în care sunetul și imaginea, convenabil „retușate”, sunt *înregistrate*, „eternizate” în materia celuloizului cinematografic sau a benzii/discului etc. și *transmise* eteric sau cablat „urbi et orbi”, creând o „nouă lume”, o „nouă realitate”, „îmbunătățită”/ameliorată. Realitățile de factură spirituală par (tot numai *par*) să mai aibă loc doar în cărțile sau „producțiile” cinematografice de (pentru) copii (între 8 și 80 de ani) – cu „efecte speciale” de zâne, spiriduși și tot felul de super-eroi sau monștri. De acum, orice *veste*, oricât de *bună*, pare să fie

acoperită și înecată de mulțimea și vacarmul „ști-rilor” și al „in-formațiilor”.

În sfârșit, „a-pare” și noua „societate”, cu mereu noile și mereu altele „comunități”, „rețele”, „grupuri” etc. de „socializare”. Cele nevăzute sunt tot mai ascunse în spatele celor văzute, dar și acestea sunt pervers ascunse în spatele altora văzute, ca o cutie în altă și altă cutie, „the next level” de perversitate a ascunderii și eludării celor adevărate, esențiale, dar de nevăzut prin doar partea văzută a ființei noastre și în lipsa „simțurilor spirituale”, precum credința și iubirea. Și astfel, la fiecare colț al labirintului doar „văzut” ne așteaptă câte încă o „descoperire” a unui „secret”, care însă nu este decât încă o *decepție* (prin rămânerea în același labirint al imanenței) și o păcăleală de ocupat timpul și așa destul de scurt al vieții acesteia.

„Mediile”, oricât ar fi ele de *virtuale* (și chiar mai puțin decât cele raționale/intelectuale/abstracte, care încă sunt mai aproape de cele adevărate), *nu* sunt prea spirituale, suportul lor fiind mai ales infrastructura materială, oricât de complicată (/complexă) ar fi aceasta. Ele rămân doar instrumentul rămănerii noastre în „simțual”, chiar prin *iluzia* vreunei „vederi” a celor spirituale, a celor care sunt, prin ființa lor, altfel și dincolo de cele văzute. *O criză de conținut*, și acută, și cronică, este și ea firească atunci, dacă până la urmă mesajul transmis de mediu este în realitate doar mediul care *se* transmite numai pe sine însuși, pentru că „mediul este mesajul” – și pentru că *Vestea cea bună*, Buna Vestire, Evanghelia Mântuirii și a Împărăției, este și rămâne singura noutate veșnică, *singurul conținut adevărat* cu putință.

Iar „balaurii” nevăzuți se pot strecura și ne pot devora partea sufletească în ascuns, prin distragerea atenției noastre doar către cele văzute. Până la urmă cam așa stau lucrurile și cu internetul („rețeaua”) și cu „socializarea” în/din sub-rețelele lui: acolo pare că „se întâmplă” totul, dar în spate, în partea nevăzută, neglijată, se petrece marea alunecare și prăbușire a îndepărtării *sufletești* a omului/persoanei de semenul și aproapele său. Chiar dacă promisiunile sunt uneori mari cât „un munte de zahăr” (Zuckerberg, în limbile mai saxone), ele sunt la fel ca dulciurile în exces, ce provoacă boli de dinți, carii, la copii și diabet la adulți. *Aproapele* de lângă tine ajunge mai departe decât

miliardele de „depărtați” prieteni virtuali și potențiali (numai), pentru că distanțele au devenit „cosmice”, de nesfârșiți ani-lumină până la *cer* – care, de fapt și conform științei post-moderne, nici nu prea mai există în viziunea sa tradițională.

Este ceva bine/bun sau rău în toate acestea – mai ales pentru creștini, sau mai ales pentru viața noastră sufletească, sau și mai ales pentru tinerii îndeosebi atrași de scamatoriile „noutății” mereu trecătoare, dar care ce lasă în urmă...? Dacă numai în România, țară totuși spre 90% creștină și ortodoxă, numărul de conturi pe rețelele de socializare a atins în acest an jumătatea numărului populației (cca 10 milioane! [http://www.dailybusiness.ro/stiri-new-media/cele-mai-populare-rețele-sociale-in-romania-97606/, 20.05.2014]), aceasta poate suscita măcar unele întrebări, precum: este o problemă de cantitate și de echilibru sau de „stăpânire de sine” și „prezență de spirit” în cazul participării la „noile” ispite, adică o problemă de *discernământ spiritual* și de *deosebire a duhurilor*, precum deosebirea radicală între Agheasmă și înecul cu prea multă apă chioară sau între Sfânta Euharistie și prea multa doar beție?

Sau sufletul nostru, acest micro-cosmos ce poate cuprinde chiar mai mult decât ideea nesfârșirii macro-cosmosului, fiind creat după chipul Dumnezeirii, este încă o dată atras la părășia într-un nimic, care este chiar mai tristă și mai tragică decât participarea la vreun „gunoi” oarecare? În acest caz, *postirea* de ispitele lumii mai are vreo relevanță? Sau, dacă „n-avem, oare, dreptul, să mâncăm și să bem” (1 Cor. 9, 4), „Înțelepciunea a fost găsită dreaptă de către toți fiii ei” (Luca 7, 35)?

Este adevărat că până și în străfundul iadului, apărând acesta oarecum încă o dată în amăgirea mlăștinoaselor medii post-moderne, lumina Cuvântului lui Dumnezeu este și va fi mereu prezentă, sădită fiind, prin Iconomia Mântuirii, în chiar inima firii omenești, fie și numai sub chipul unui *semn* „de avertizare” – „atenție, urmează o prăpastie!” sau *nu numai* „cu toată viteza înainte!”

Dar, dincolo de orice retorică, pentru cei ce cred în Mântuirea desăvârșită descoperită oamenilor de Mântuitorul nostru Iisus Hristos, o întrebare și ontologică, și gnoseologică, dar mai ales teologică (pastorală și soteriologică totodată) ar putea fi: de ce, oare, Mântuitorul, ca un Dumnezeu atotputernic și Făcător a toate, nu a venit cu internet, multi-canale de televiziune și alte neînchipuite mass-medii care să-i aducă nenumărați „prieteni”-ucenici sau măcar ceva „like”-uri, preferând „sărăcia” celor doar câțiva apostoli, și aceia atât de slabi cu duhul, încât unul L-a vândut (Mat. 26, 14-15), iar ceilalți s-au risipit când Păstorul a fost bătut (Mat. 26, 31)? Iar apoi, spre capătul urcușului duhovnicesc, esențial pentru viața, pentru ființa noastră, pe care ni-l propune Postul Mare, oare de ce nu aflăm decât chipul vieții unei Sfinte Marii, scăpată din robia patimilor și a idolatriei egiptene [A se vedea *Viața Sfintei Maicii noastre Maria Egipteanca*, ce se citește la Denia Canonului celui Mare din a cincea Săptămâna a Sfântului și Marelui Post, în *Triod*, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 1970, p. 729-740], pentru a afla desăvârșirea în pustia cea mai adâncă a lumii acesteia și care, goală de toate „hainele” bogăției și științei pământești, s-a putut ridica (la propriu și în rugăciune) deasupra celor materiale și a „valorilor” lor, până la a stinge depărtările și răstimpurile legate de „par-curgerea” acestora, neștiutoare de carte (analfabetă), dar citând „din Scriptură”, împodobită fiind cu Harul Cunoștinței Cuvântului lui Dumnezeu?

În copilărie, atât de matur și profetic, *ne jucam* (doar) „telefonul fără fir” – încă nu „apăruseră” telefonul mobil și conexiunea wi-fi – și *ne amuzam* (doar!) atunci când constatam „experiențial” cum cuvintele ajungeau cu totul modificate/„stricate” de la cel dintâi până la cel de pe urmă din șirul (sau „rețeaua” copilărească a) comunicării. Oare, uitând și pierzând înțelepciunea copilăriei curate, să cădem în urâta orbire a infantilismului adult, ratând astfel ajungerea „la unitatea credinței și a cunoașterii Fiului lui Dumnezeu, la starea bărbatului desăvârșit, la măsura vârstei deplinătății lui Hristos” (Efes. 4, 13)?

Pro- și anti-facebook: prezent și viitor

Atunci când discuți despre Facebook, nu poți să fii decât pro sau contra; orice părere neutră îți este interzisă, căci acest veritabil fenomen social a atins un nivel global, ceea ce face ca fiecare dintre noi să nu-l mai putem ignora. Într-un fel sau altul, facem parte din „Generația Facebook”...

Nu dorim să facem aici o istorie a acestei rețele de socializare. Există bibliografie pe acest subiect [Vezi, de exemplu, John Naughton, *From Gutenberg to Zuckerberg: What You Really Need to Know About the Internet*, Quercus, 2012; Ben Mezrich, *The Accidental Billionaires: The Founding of Facebook, A Tale of Sex, Money, Genius, and Betrayal*, Doubleday, 2009; Julia Angwin, *Stealing My Space: The Battle to Control the Most Popular Website in America*, Random House, 2009. A se vedea și articolul scris de Sarah Phillips, „A brief history of Facebook”, în *The Guardian*, 25 iulie 2007, disponibil la adresa electronică <http://www.theguardian.com/technology/2007/jul/25/media.newmedia>.], iar celor care vor să se „inițieze” pe scurt le recomandăm două filme: documentarul *Download: The True Story of the Internet*, respectiv filmul *The Social Network*, care îl are ca protagonist pe fondatorul Facebook-ului, Mark Zuckerberg (magistral interpretat de Jesse Eisenberg). În articolul de față ne dorim să atingem două aspecte: primul, cadrele de manifestare ale fenomenului Facebook, respectiv ceea ce-l face atât de popular astăzi; al doilea, dacă și în ce măsură această rețea de socializare va rămâne o constantă în istoria umanității, marcându-ne modul în care interacționăm unii cu ceilalți.

Pentru foarte mulți dintre semenii noștri, a trăi „cu Facebook-ul” ține deja de normalitatea vieții de zi cu zi. Importanța comunicării pentru oameni – creați ca „ființe dialogale” – este mai presus de orice îndoială, iar rețeaua amintită pare că îndeplinește admirabil această sarcină: putem lua legătura foarte repede cu ceilalți, indiferent de distanță; putem avea acces la cele mai importante evenimente ale celorlalți, iar aceștia la ale noastre; putem să regăsim cunoștințe (de exemplu foști colegi de școală generală sau liceu) despre care, fără Facebook, probabil că după o vreme ne-ar fi foarte greu să ne mai reamintim exact până și numele etc. Astfel, Facebook-ul tinde să îndeplinească marea ambiție a fondatorului: să conecteze fiecare om de pe planetă, utilizând serviciile puse

la dispoziție de el. Cu câteva click-uri, fiecare poate în mod privat și „gratuit” (explicăm imediat ghilimelele) să difuzeze (deja în jargon: să dea *share*) poze, texte sau mesaje audio și video celor pe care îi are „prieteni” (*friends*).

În fapt, lucrurile nu sunt chiar atât de simple. Această comunicare facilă nu este, din păcate, sinonimă cu comuniunea autentică. Accesul la anumite informații despre cineva – selectiv, alese chiar de el – nu descoperă profunzimea tainice ale acelei persoane. Pe de o parte, fiecare om dorește ca ceilalți să afle despre el doar ceea ce este mai bun și frumos (lucru exprimat de *like*-urile pe care cineva poate să ți le ofere la ceea ce ai postat); pe de altă parte, acest lucru fiind valabil și în cazul celorlalți, pe Facebook se creează un fel de „paradis virtual” în care limitele și neajunsurile vieții reale, „de afară”, sunt uitate pentru o perioadă mai scurtă (în cazul unora, mai lungă) de timp. Paradoxal, cu cât crește comunicarea facilă pe internet, cu atât pare să scade comuniunea autentică cu cei de lângă noi în viața de zi cu zi. (Alienarea uneori extremă la care poate ajunge cel care navighează ore și zile întregi pe net, confundând existența în spațiul virtual cu adevărata existență, o regăsim în următoarea glumă tragi-ironică: „Ieri mi-a căzut netul și a trebuit să-mi petrec timpul cu părinții mei. Par oameni de treabă...”)

Că Facebook-ul este un veritabil „devorator de timp” o recunosc chiar și cei mai împătimiți utilizatori. Recurgând la cel mai puternic resort uman, mândria, rețeaua pare că devine pentru unii un cerc vicios al trăirii în laudă prepetuă... Dar poate că tocmai aceasta a fost și intenția celor care l-au creat: să-l țină pe om cât mai mult conectat, „legat”, pe Facebook... Fapt simbolic: ușurința cu care poți să-ți creezi un cont pe Facebook, în totală contradicție cu dificultatea de a șterge (*delete*) un cont.

Se știe că, după un număr de 5000 de „prieteni”, ți se schimbă categoria – devii un VIP, iar prietenii tăi se transformă în „fani”. Indiferent de număr, câți dintre aceștia sunt însă în realitate persoane pe care să le numești cu adevărat prieteni? Câtor dintre aceștia le-ai spune cele mai adânci secrete ale tale? Cu câți dintre ei ai ieși la plimbare prin parc? Faptul că unii prieteni primesc titlatura de „prieten”

nu-l transformă în mod automat într-unul, la fel cum cineva care „îți dă *like*” nu înseamnă în mod automat că te și place (de multe ori putând fi vorba doar de un gest reflex, exersat după multe ore de navigat pe paginile altora, precum și de inexistența unui buton pe care să scrie *dislike*).

Dincolo de toate aceste neajunsuri, Facebook-ul are marea calitate de a face admirabil lucrul pentru care a fost creat: a facilita comunicarea între oameni. În timpul nostru, în care informația este vitală, acest fapt valorează imens. Nu întâmplător creatorul rețelei, Mark Zuckerberg, este actualmente miliardar, și nu întâmplător există alți investitori care, atrași de sumele imense ce circulă (în special din reclame) în jurul rețelelor de comunicare, încearcă „să spargă” monolitul Facebook. Pentru cei unii care-și aduc aminte, deja cu nostalgie, de *yahoo messenger* sau *skype*, Facebook este doar o fază tranzitorie în această goană virtuală a omului modern de a comunica cât mai mult și cât mai ușor. Indubitabil, piața cunoaște rivali puternici pentru dl Zuckerberg, cum ar fi Jan Koum și Brian Acton, fondatorii WhatsApp, rețea pentru mobile surprinzător de asemănătoare cu Facebook-ul. (De aici și o serie de procese în instanță, unde se cer despăgubiri de sute de milioane de dolari [Brian X. Chen, Vinu Goel, „Winning over the creators of an anti-Facebook”, în *International New York Times*, Saturday-Sunday, February 22-23, 2014, p. 15.])

În concluzie, aproape ca orice lucru datorat creativității și imaginației umane, Facebook prezintă deopotrivă aspecte pozitive și negative. Având rolul de a facilita comunicarea, rețeaua poate să ne fie utilă în măsura în care nu ne închide în propriul egoism și nu devine un surrogat pentru adevărata comuniune. Cu gândul la pilda samarineanului milostiv, ridicăm problema iubirii aproapelui: cine este cu adevărat aproapele nostru? „Prietenul” de pe Facebook, care, de multe ori, ni se prezintă într-o lumină strălucitoare, dar falsă, sau omul palpabil de lângă noi – uneori nu atât de atrăgător, dar *real*? Răspunsul este ușor de dat, fiindcă ține de iubire – iar iubirea nu există decât pentru cineva concret, real, în caz contrar fiind doar o iluzie.

Ciprian Iulian TOROCZKAI

#Facebook, #blogger și #twitter...

(urmare din p. 4)

să pui pocăință și să ceri iertare. Și totuși... refugiul pe care ne închipuim că îl găsim în rețeaua Facebook confirmă nevoia de duhovnicesc. Înseamnă că tocmai acolo trebuie acționat, pentru că *acolo sunt ceilalți*, care fugind sau *refugiindu-se* de cele duhovnicești demonstrează tocmai ce mare nevoie au de ele” (Oana Besnea, studentă la Paris).

De ce au nevoie? Pentru că setea lor de socializare strigă tocmai neîmplinirea lăuntrului lor. Îl caută inconștient pe Dumnezeu, neștiind că-L caută. Rețelele sociale arată, de altfel, în ce măsură tineri debusolați sunt în pragul de a face alegeri cumplite pentru întreaga lor viață, ca să nu spun pentru veșnicie. www.tpu.ro, secțiunea Dragoste și sex, este o astfel de platformă în care decizia de avort se negociază cu comentarii oscilând între inconștientă, teribilism și grabă de a fi om mare. Unde sunt acei îngeri veghetori dintre noi, creștinii, care să salveze vieți printr-o postare inspirată? Dar cum?, se pune problema, cum să te adresezi salvator cuiva care fuge lăuntric de propria conștiință dacă îi dai soluții în același duh cu el și nu întru Duhul lui Hristos?

Facebook-ul pare însă că a devenit pentru tinerii de azi nu doar o opțiune, ci o obligație. „Trebuie neapărat să fii pe Facebook” afirmă un liceean contemporan, argumentând prin aceea că „a nu fi este o sinucidere în plan social” (*Le Monde*, *La quête de soi en réseau*, 24 mai 2014, p. 4-5). Cu alte cuvinte, ori ești în rețeaua de socializare, ori nu contezi, nu exiști. Această lume nouă în care trebuie să ai loc vine cu regulile ei, cu codurile ei, cu exigențele ei, cu avantajele ei. Pe un adolescent în acută căutare de identitate, problema riscurilor îl interesează poate mai puțin. Ești dispus să asumi risc pentru că este, prin excelență, vârsta când vrei să te afirmi

în exteriorul autorității părinților cercul tău de prieteni și cunoștințe este cel care te legitimează și îți primește primul inițiativele și identitatea. Sau cel puțin așa ți se pare că trebuie să fie. Este o vârstă a riscului, hormonal vorbind, este perioada în care te ferești cel mai puțin de pericole pentru mirajul afirmării tale ca persoană, este vârsta căutării identitare acute. Iar pericolul pe astfel de rețele există: de la rechinul uman care racolează victime în căutarea satisfacerii sexuale la responsabilul de resurse umane care îți verifică dosarul și trecutul înainte de a te angaja, de la serviciul de informații care te urmărește ca individ în acțiunile tale până la anonimul de pe internet care intră în bucătăria trăirii tale pentru negrija ta de a-ți fi împărțit intimitatea cu orice neavenit.

Dorita socializare prin rețele de profil vine cu un întreg arsenal de practici și concepte. Imaginea joacă un rol important. Fotografiera la fotograf, cu câteva generații în urmă, a lăsat locul democratizării luării imaginilor de către membrii întregii familii, pentru ca de o generație încoace, a adolescenților de azi, să putem vorbi de copii crescuți cu telefonul portabil în mână (*Le Monde*, p. 4-5) prin care imaginea se produce cu maximă ușurință oricând prin *smartphone*. Dependența de acest asistent personal este evidentă la tânărul de azi: în timp ce stă de vorbă cu tine, sms-urile, mms-urile și instantaneele în imagine țâșnesc în toate direcțiile printr-un *multitasking* care ar putea impresiona dacă nu ai vedea însă efectul dominant: împrăștierea, cea care fără efortul unei rugăciuni lăuntrice cât de dese, în tot timpul și locul, de e cu puțință, merge în direcția opusă adunării ființei tale în inimă. Suntem într-o cultură a exteriorizării. Imaginea servește la producerea unei imagini despre sine, a grupului de apartenență („tribul” urban din care faci parte), a culturii tale, ceva ce scapă adultului, pentru că aici

ești în spațiul libertății tale neîngrădite de nimeni, spațiul afirmării tale. Dar nu numai predilecția pentru imagine, film, *selfie* este de observat. Apar concepte noi care exprimă practici noi. „Extimitatea” devine alternativă a intimității atunci când un tânăr trimite către prietenul/prietena sa sms-uri purtătoare de imagini care-i exteriorizează intimitatea, un fel de „angajament” profan. *Snapchatul*, trimitere de imagini efemere programate să „dureze” mai puțin de 10 secunde, reduce riscul încăperii pe mâini străine a celor din intimitatea ta. Rostul lui e să-i faci parte celuilalt de emoțiile tale, de acele clipe și stări perisabile prin care exprimi ce simți tu, ce trăiești tu într-un anume moment.

Posibilitățile de a transmite celuilalt ce trăiești și simți sunt deci altele azi decât înainte. Ele se validează însă duhovnicește numai în măsura în care pe aceste canale și în aceste medii de comunicare încap și Duhul. În nici un caz nu pot înlocui plinătatea de viață oferită de Biserică prin sinaxa liturgică, spațiu prin excelență de restaurare a omului întrucât cere participare ființială, de om întreg. Una din mizele contemporaneității pare a fi lupta cu unilaterala omului, miza fiind prezența lui întregă în actul de viață, adunat din risipirile de tot felul... Pentru moment rețelele sociale nu mă confortează în ideea că ar putea cuprinde cumva omul întreg și nu fragmente din el, oferite preferențial ca imagine favorabilă a sinelui în ochii celorlalți. Pariul înduhovnicirii *felului în care* folosim aceste mijloace de socializare, *dacă* alegem să le folosim, este însă în plină desfășurare. Personal, cred că există un potențial de sfințire personală prin a interveni duhovnicește în mediul virtual. Cu binecuvântare de duhovnic și rugăciune, îmi pare și acesta un apostolat. Îndrăznim?

• AGENDA PASTORALĂ •

P.S. ANDREI FĂGĂRĂȘANUL,
Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului

Vineri, 2 mai. P.S. Sa a slujit Sf. Liturghie în Catedrala Mitropolitană, din Sibiu, după care a participat la slujba înmormântării Părintelui Ezechil Oancea, fost consilier eparhial.

Duminică, 4 mai. P.S. Sa a oficiat Sfânta Liturghie la Mănăstirea *Nașterea Maicii Domnului* de la Măgura-Jina, a cărei stareț este monahia Olimpiada Barbu.

Miercuri, 7 mai. P.S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie în Capela Mitropolitană.

Vineri, 9 mai. P.S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie în Capela Mitropolitană.

Duminică, 11 mai. P.S. Sa a slujit Sfânta Liturghie în Biserica *Sf. Treime*, din Parohia Dacia, Prot. Rupea, al cărei preot paroh este P.C. Pr. Laurențiu Gârneată. În aceeași zi a săvârșit Taina Sf. Maslu în Parohia Cuciulata, al cărei preot paroh este P.C. Mircea Comșa. La final a adresat un cuvânt de învățătură credincioșilor prezenți.

Miercuri, 14 mai. P.S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie în Capela Mitropolitană.

Vineri, 16 mai. P.S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie în Capela Mitropolitană.

Duminică, 18 mai. P.S. Sa a slujit Sfânta Liturghie în Biserica *Nașterea Maicii Domnului*, a Mănăstirii Boholț, a cărei stareț este monahia Teodora Hulpan. La final a adresat un cuvânt de învățătură credincioșilor prezenți.

Miercuri, 21 mai. Sub protia P.F. Patriarh Daniel, P.S. Sa a slujit Sfânta Liturghie la Catedrala Patriarhală *Sf. Împărați Constantin și Elena*, cu prilejul hramului istoric.

Joi, 22 mai. P.S. Sa a participat la lucrările Sf. Sinod la Reședința Patriarhală.

Duminică, 25 mai. P.S. Sa a slujit Sfânta Liturghie în Parohia Rucăr, al cărei preot paroh este P.C. Silviu Goga. La final a adresat un cuvânt de învățătură credincioșilor prezenți.

Luni, 26 mai. P.S. Sa a slujit Sfânta Liturghie în Biserica *Sf. Nicolae* din Parohia Făgărăș II, al cărei preot paroh este P.C. Marcel Dobrea. La final a adresat un cuvânt de învățătură credincioșilor prezenți.

Miercuri, 28 mai. P.S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie în Capela Mitropolitană din Sibiu.

Joi, 29 mai. De marele praznic al *Înălțării Domnului*, P.S. Sa a slujit Sfânta Liturghie alături de un sobor de

preoți, la Biserica *Sfântul Apostol Andrei* a Mănăstirii Berivoi, al cărei stareț este P.C. Iosif Toma. La final a adresat un cuvânt de învățătură credincioșilor.

Vineri, 30 mai. P.S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie în Capela Mitropolitană din Sibiu.

Întocmit de
Diac. Ovidiu MUREȘAN

Internetul sau virtualizarea virtualităților

Misiunea Bisericii a fost întotdeauna îndreptată spre înnoirea creației, prin colaborarea sinergică a voinței umane cu harul lui Dumnezeu, spre desăvârșirea și spiritualizarea lumii. Dar, tot misiunea Bisericii este și aceea de a sprijini mai întâi omul în direcția aflării propriei chemări în planul lumii create, aceea de a fi un preot al creației, care întoarce darul lui Dumnezeu, lumea, spre Dăruitor, ca mulțumire-Euharistie.

Însă, există multe piedici în calea realizării de sine a omului în conformitate cu menirea sa, mai ales în vremea noastră. Una dintre aceste piedici este chiar omul, datorită faptului că, „muritorii de rând trăiesc în această lume fără a o cunoaște. Ei nu știu unde se sfârșește lumea reală și unde începe cea a imaginației” [Cf. Wilhelm Stekel, *Profunzimile sufletului*, trad. de Andra Hâncu, Ed. Trei, București, 2013, p. 9].

Sfântul Maxim Mărturisitorul a vorbit mult despre rațiunile lucrurilor create, care au în ele însele o virtualitate ce le personalizează în cadrul comuniunii unora cu altele, împlinirea totală găsind-o în comuniunea cu Logosul lui Dumnezeu. Lumea are așadar, prin creație, o virtualitate spre comuniune, spre desăvârșirea prin comuniune. Și omul are, din momentul în care a fost creat, imprimată în ființa sa o virtualitate, și anume, de a deveni din ființă „după chipul lui Dumnezeu”, o făptură „după asemănarea lui Dumnezeu” (Fac. 1, 26-27).

Dar, în cazul omului, situația virtualității ființei sale este particularizată. Vorbim, în cazul omului, despre o virtualitate polară, care se pretează la a fi utilizată de către om în scop bun sau rău. De aceea, în Rai, prin rânduiala lui Dumnezeu, omul avea două posibilități sau direcții în care era posibil să-și împlinească ființa, două direcții în care putea să se dezvolte și să se actualizeze pe sine în raport cu Dumnezeu sau cu lumea creată. Cele două direcții sunt simbolizate de cei doi pomi prezenți în mijlocul raiului (Fac. 2, 9). Alegerea omului a fost „pomul cunoștinței binelui și răului”, în pofida avrtimentului primit de la Dumnezeu în legătură cu efectul pe care l-ar avea asupra omului, respectiv moartea (Fac. 2, 16).

Astfel, după căderea lui Adam nu mai există fapte neutre, deoarece totul stă sub semnul alegerii lui sau a efectului alegerii lui, chiar și realitatea. În acest sens, este important de reținut faptul că „oamenii nu recunosc un

lucru ca realitate și chiar ca valoare superioară decât pentru faptul că în prealabil l-au ales ca valoare” [Nikolai Berdiaev, *Încercare de metafizică eshatologică*, trad. de Stelian Lăcătuș, Ed. Paideia, 1999, p. 152]. Dar, valoarea aleasă, fiind rod al primei alegeri, nu este și ea sub semnul morții. Ce-i drept, alegerea este o activitate care implica toată afectivitatea umană, însă nu implică tot omul, în ea nu este angajat omul întreg, cu existența lui.

Reașezarea omului, prin posibilitățile noi pe care le oferă Internetul, într-o dimensiune a virtualității nu înseamnă că el revine în starea de dinainte de păcat. Ce-i drept, omul trăiește iluzia că își re-creează un spațiu de viață original, asemenea celui în care a fost creat de Dumnezeu. Un spațiu al virtualității, însă, un spațiu virtual al virtualității, în care, spre deosebire de spațiul paradisiac, conține în plus posibilitatea ca, orice opțiune pe care ar face-o omul să nu mai fie pretabilă la o imputare. Acțiunea umană se produce și nu se produce în același timp. Este ca și cum, Adam ar avea posibilitatea să decidă prin propriile forțe ca fapta lui – virtuală, în acest caz sau situație nouă – de încălcare a poruncii lui Dumnezeu, să nu fie socotită nici bună, nici rea, ci neutră. Însă, această virtualitate virtuală este doar o simplă iluzie.

Biserica, pe de altă parte, nu dorește doar o angajare ireponsabilă și parțială a omului, ci, dimpotrivă, ea dorește o implicare totală și o responsabilitate autentică a omului față de propria mântuire. Încă de la Botez, prin afundarea în apa Botezului – care simbolizează, conform Sfântului Vasile cel Mare, virtualitățile creației primordiale încă „netocmite” – Biserica îl încorporează pe om în mod real în Trupul lui Hristos, adică în Sine, hrănindu-l prin Sfintele Taine și îmbogățindu-i viața, existența, cu sens. O virtualitate doar virtuală n-ar avea niciun sens.

Tot la fel, virtualizarea angajamentului omului față de lume ajunge să virtualizeze lumea însăși. Față de realitatea virtuală, realitatea creată de Dumnezeu este realitate în sine și pentru alții, pe când, realitatea virtuală este doar realitate pentru alții, iar nu realitate în sine. Din acest motiv, tehnologiile de ultimă generație transformă radical relațiile dintre oameni, dar și raportul omului cu realitatea, deoarece, omul poate alege să dea unei realități virtuale statutul care îi convine și, eventual, chiar să creadă în acea realitate [În Serge Tisseron, *Lumea virtuală: avataruri și fanto-*

me, trad. de Alina Bodnaru, Ed. Trei, București, 2013, p. 135]. Credința lui nu va putea fi însă mai mult decât o superstiție, deoarece în legătură cu superstiția funcționează principiul magic al similitudinii, conform căruia, „ imaginea este obiectul însuși” [Stuart A. Vyse, *Psihologia superstiției*, trad. de Anacaona Mîndrilă-Sonetto, Ed. Trei, București, 2012, p. 25].

Dar, ceea ce este extrem de interesant este ceea ce subliniază deja citatul lui Berdiaev, și anume, faptul că „omul este un animal viclean, inconștient de viclenia lui; e greu de înțeles și greu să se înțeleagă el însuși. Omul este în stare să-și agraveze suferința ca să sufere mai puțin (...), așa încât, suferind de ceva, omul se consolează prin altă suferință” [Cf. Nikolai Berdiaev, *op. cit.*, p. 87].

Cu alte cuvinte, nereușind să se împlinească în conformitate cu virtualitatea sa ființială, omul virtualizează potențialitățile pe care le are, virtualizează și lumea în care trăiește, astfel încât totul să devină neutru din perspectivă valorică, morală etc. Faptul în sine este paradoxal, atâta timp cât se solicită like-uri sau dislike-uri, fără vreun alt criteriu anume, decât bunul plac al navigatorului fără busolă și cu „aparatele de bord” date peste cap”.

Pe de altă parte, fiind creștini, trebuie să nu uităm că omul este – încă – o persoană în virtutea intenționalității și a transcenderii spre ceilalți semeni ai săi. Contează foarte mult informația, virtuală sau nu, însă contează și mai mult conștiința care selectează informația.

Și din acest punct de vedere este foarte interesant ce spune Nikolai Berdiaev despre modul în care omul se raportează la ceea ce este văzut și la cele nevăzute. „Omul, spune Berdiaev, este incapabil să nege lucrurile văzute, care se impun acceptării sale, și se înclină înaintea realității lor, dar este capabil, sau se crede capabil, să nege realitatea lui Dumnezeu. Omul dispune de toată libertatea în experiența negării lui Dumnezeu, iar cele care îi asigură această libertate sunt chenoza și incognito-ul lui Dumnezeu” [Ibidem, p. 21].

Cu alte cuvinte, chenoza reală a Fiului lui Dumnezeu, făcut Om pentru a-l mântui pe om, înnoiește virtualitatea ființei umane de a deveni, cum spunea Sfântul Atanasie cel Mare, Dumnezeu prin har. Ce datorie am avea noi, oamenii? Cred că aceea de a nu virtualiza această virtualitate.

Pr. Vasile GAFTON

• TELEGRAFUL EVENIMENT •

Epoca lui Constantin Brâncoveanu în context sud-est european: Biserică, societate, geopolitică

Cu ocazia tricentenarului martiriului Sfântului Voievod Constantin Brâncoveanu, Sfântul Sinod a proclamat anul acesta ca an comemorativ, ceea ce a prilejuit numeroase manifestări care au adus în lumină personalitatea domnitorului martir Constantin Brâncoveanu și ceea ce avea să se numească după secole, nu fără uimire, „epoca brâncovenească”. Pe această linie comemorativ-omagială s-a înscris și Colocviul Științific Internațional „Epoca lui Constantin Brâncoveanu în context sud-est european: Biserică, societate, geopolitică”, organizat, în perioada 12-14 iunie la Sibiu, de trei instituții de prestigiu din Sibiu și București: Arhiepiscopia Sibiului, Institutul de Studii Sud-Est Europene al Academiei Române și Facultatea de Teologie Ortodoxă „Andrei Șaguna” din Sibiu.

Colocviul s-a deschis joi dimineața în Capela Mitropolitană, cu o slujbă de Te Deum oficiată de Preasfințitul Andrei Făgărășanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului. Binecuvântarea cercetătorilor veniți din țară și de peste hotare, a profesorilor Facultății, precum și a altor numeroși participanți a continuat prin cuvântul de deschidere adresat de Înaltpreasfințitul Laurențiu, Mitropolitul Ardealului. Înaltpreasfinția Sa a subliniat necesitatea înțelegerii și aprofundării dimensiunii jertfelnice a vieții marelui voievod Constantin Brâncoveanu și diversitatea formelor prin care domnitorul martir și-a asumat slujirea lui Hristos și a Bisericii. Cuvântările inaugurale au continuat în Aula „Mitropolit Ioan Metianu” a Facultății de Teologie și au fost rostite de către: prof. dr. Nicolae Șerban Tanașoca, directorul Institutului de Studii Sud-Est Europene al Academiei Române, pr. acad. Mircea Păcurariu, pr. prof. Aurel Pavel, decanul Facultății de Teologie, și pr. prof. Nicolae Chifăr, după care s-a continuat programul prestabilit al comunicărilor.

Trecem în revistă cercetătorii și titlurile comunicărilor acestora din prima zi a colocviului, 12 iunie: prof. dr. Paschalis Kitromilides (Universitatea din Atena) – „Constantine Brâncoveanu and Greek learning”, prof. dr. Nicolae

Șerban Tanașoca – „Reminiscențe ideologice și sugestii literare bizantine în epoca brâncovenească”, prof. dr. Vera Tchentsova (Paris) – „Le clergé grec et la Russie à l'époque du prince Brâncoveanu: le témoignage des archives russes”, dr. Lia Brad-Chisacof (ISSEE) – „Despre piesa de teatru «Doamna»”, arhid. prof. dr. Ioan I. Ică jr – „O apologie a Sfântului Grigorie Palama în Ungrovlahia Sfântului Constantin Brâncoveanu și contextul ei european”, pr. prof. dr. Nicolae Chifăr – „Contextul politic bisericesc sud-est european în timpul domniei lui Constantin Brâncoveanu”, dr. Andrei Timotin (ISSEE) – „Studiul geografiei istorice în epoca brâncovenească”, arhim. dr. Policarp Chițulescu – „Două cărți rare tipărite la Veneția

cu cheltuiala lui Constantin Brâncoveanu”, monahia dr. Atanasia Văețiși – „Mănăstiri și viață monahală în Bucureștiul epocii brâncovenești”. După încheierea primei zile de comunicări, s-a mers în excursie documentară la Rășinari, unde au fost vizitate Biserica „Sfânta Parascheva”, casa arhierescă și muzeul etnografic organizat de parohia ortodoxă din localitate, precum și cavoul unde a fost înmormântat Sfântul Andrei Șaguna, mitropolitul Transilvaniei. Seara s-a încheiat cu o scurtă preambulă prin împrejurimile pitorești ale Rășinarilor.

A doua zi, vineri, 13 iunie, în sala profesorală a Facultății de Teologie au continuat comunicările în plen. Prima susținere a avut-o prof. dr. Alexandru Kopirovski (Moscova) – „On the Byzantine and Western European influences in the works by Simon Ushakov, Head of the Icon painting workshop in the Moscow Kremlin”, dr. Mihai Țipău (ISSEE) – „Săbiile brâncovenești”, dr. Ioana Iancovescu – „Ce este mai cuviințat pravoslavnicului stăpân decât a înfrumuseța precei de sub ascultarea lui, mai înainte de toate, cu blagocestiia?”, pr. prof. dr. Octavian Moșin (Chișinău) – „Influența epocii brâncovenești în spațiul pruto-nistean”, pr. prof. dr. Dorin Oancea – „Martiriul – realitate religioasă universală sau specific creștină?”, dr. Cristina Feneșan (ISSEE) – „Condamnarea la moarte a Brâncovenilor în concepția juridică otomană”, prof. dr. Ioana Feodorov (ISSEE) – „Noi considerații privitoare la tipăriturile pentru arabii ortodocși sub patronajul lui Constantin Brâncoveanu”, dr. Petre Guran – „Constantin Brâncoveanu și stilul cultural național”. Cea de-a doua zi a colocviului s-a încheiat cu o excursie documentară în localitatea Ocna

Sibiului, unde a fost vizitată frumoasa biserică ctitorită de Sfântul Constantin Brâncoveanu în 1701, care păstrează și un portret al domnului din 1723. Bunăvoința și ospitalitatea harnicilor ocneni au fost încununat de autoritățile locale împreună cu părintele consilier Savu Popa, slujitor în această străveche așezare, și de fiii săi, Savu și Ștefan.

Sâmbătă, 14 iunie, în a treia zi a colocviului, întreg grupul de cercetători s-a deplasat la Făgăraș, la minunata biserică ridicată în 1697 de către domnitorul martir Constantin Brâncoveanu, în care se păstrează intacte catapeteasma și icoanele, precum și porțiuni întregi de frescă. Următoarea oprire s-a făcut la cunoscuta Mănăstire Sâmbăta de Sus, cu hramul „Adormirea Maicii Domnului”, ctitorie a Sfântului Constantin Brâncoveanu. Aici, întâmpinați cu multă bunăvoință de părintele arhim. Ilarion Urs, starețul mănăstirii, cercetătorii au vizitat frumoasa incintă brâncovenească a chinoviei, construită prin osteneala vrednicului de pomenire Antonie Plămădeală, fost mitropolit al Transilvaniei, precum și muzeul și bogata bibliotecă din clădirea Academiei Sâmbăta, ctitorii ale aceluiași harnic mitropolit. În sala de conferințe a Academiei Sâmbăta au fost formulate concluziile colocviului, s-a stabilit traducerea într-o limbă de circulație internațională și publicarea tuturor textelor comunicărilor făcute, într-un volum care să fie distribuit în circuitul științific internațional. Organizarea și atmosfera colocviului, datorate în mare parte domnului lect. dr. Ioan Ovidiu Abrudan și celorlalți organizatori, au fost deosebit de plăcute. În contextul înaltei tinute științifice a comunicărilor membrilor Institutului de Studii Sud-Est Europene al Academiei Române și ale celor ai Facultății de

Teologie Ortodoxă „Andrei Șaguna” din Sibiu s-au purtat dialoguri constructive, s-au comunicat date inedite și s-au derulat imagini puțin știute, privitoare la epoca inițiată de domnia voievodului martir Constantin Brâncoveanu, totul derulându-se într-un cadru sărbătoresc, adesea luminat și îmbogățit prin rugăciunile făcute împreună, totul conducând spre noi perspective de cercetare.

Arhim. Policarp CHIȚULESCU

REDACTOR-ȘEF:

Î.P.S. Dr. LAURENȚIU STREZA

COLEGIUL DE REDACȚIE

Senior-editori: Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu; Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan. **Editor:** Pr. Dr. Savu Popa – *Consilier cultural*. **Secretar de redacție:** Dr. Emanuel Tăvală. **Membri:** P.S. Andrei Făgărășanul, Pr. Conf. Dr. Constantin Necula, Diac. Dr. Ștefan L. Toma, Pr. Dr. Cristian Muntean, Pr. Vasile Gafton. **Responsabil ediție on-line:** Dragoș Boicu

ISSN 1223-8392

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se primesc pe adresa: Redacția „Telegraful Român”, 550179 – Sibiu, str. Mitropoliei, nr. 35; e-mail: telegrafulroman@yahoo.com. Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL pentru anul 2014 este de 48 lei; cod IBAN RO34 RNCB 0227 0360 5879 0001. BCR Sibiu, str. Emil Cioran, nr. 1. Cod fiscal 44 79 403

Tiparul executat la *Tipografia Șaguniana* – Sibiu